

Vývoj postavy emigranta v exilové románové tvorbě Klause Manna

Barbora Kunešová

Exil. Období hrůzy, strachu, nejistoty existenční i filozofické. Pocity viny i zodpovědnosti... To vše bylo uvrženo na německé emigranty, již museli z ideových či jiných důvodů opustit Německo. Jejich cesta však byla trnitá, neboť většina států si v roce 1933 ještě neuvědomovala, jaké nebezpečí Hitlerova třetí říše pro svět představuje...

Prozíravý kritik nacismu. Zneuznaný autor. Voják americké armády. Křehký intelektuál. Emigrant věčně hledající domov... Tím vším byl Klaus Mann, spisovatel, jehož odkaz je v dnešních dnech takřka zapomenut. Jeho život nebyl jednoduchý – politická angažovanost jej dovedla do exilu a ani jako literát se nedočkal uznání – byl vnímán jako příživník na slávě svého otce, nositele Nobely ceny za literaturu, Thomase Manna.

Ani oheň ji nedokázal zničit... Řeč je o tzv. německé Exilliteratur – literárním směru, jež tvořili němečtí emigranti ve vyhnanství svých hostitelských zemí. Přestože se nejednalo o jednotný proud, všechny autory exilových románů spojoval společný nepřítel – nacistická třetí říše.

Tři exilové romány Klause Manna ukazují postupnou přeměnu postavy emigranta. Ten se dostává z krize a sílí jako politicky angažovaný intelektuál. Jeho pouť však končí spolu s předzvěstí války. Je nucen usadit se v cizí zemi a smířit se s vědomím, že jeho děti možná nikdy nebudou mluvit německy, potrvá-li válečné běsnění příliš dlouho...

„Myslím, že sotva kdy existovala tak nejednotná emigrace jako naše. (...) Jestliže je doslova pravda to, co jsem právě dost neuváženě naznačil – pak by měl Hitler zatraceně lehkou práci. Přirozeně existuje něco, co je nám všem společné – i kdyby to byla zatím jen nenávisť. (...) Nezůstane však jen při nenávisti a ostatně to nenávisti ani nezačalo. (...) Začalo to láskou. Všichni jsme milovali svou zem. (...) Budeme se muset naučit milovat všichni společně jednu budoucnost. (...) Nenávisť, kterou teď musíme projít, je dobrou školou. Až ji jednou budeme mít za sebou, pak se staneme i zkušenějšími – v lásce...“

– Klaus Mann, Vulkán